

LANG. CODE

10

प्रश्न-पत्र—I / PAPER—I

मणिपुरी भाषा परिशिष्ट / MANIPURI LANGUAGE SUPPLEMENT

भाग IV & V / PART IV & V

परीक्षा पुस्तिका संकेत

Test Booklet Code

I

इस परीक्षा पुस्तिका को तब तक न खोलें जब तक कहा न जाए।

Do not open this Test Booklet until you are asked to do so.

इस परीक्षा पुस्तिका के पिछले आवरण (पृष्ठ संख्या 20) पर दिए गए निर्देशों को ध्यान से पढ़ें।

Read carefully the Instructions on the Back Cover (Page No. 20) of this Test Booklet.

मणिपुरी में निर्देशों के लिए इस पुस्तिका के पृष्ठ संख्या 2 व 19 देखें।

For Instructions in Manipuri, see Page Nos. 2 and 19 of this Booklet.

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश :

- यह पुस्तिका मुख्य परीक्षा पुस्तिका का एक परिशिष्ट है, उन परीक्षार्थियों के लिए जो या तो भाग—IV (भाषा—I) या भाग—V (भाषा—II) मणिपुरी भाषा में देना चाहते हैं, लेकिन दोनों नहीं।
- परीक्षार्थी भाग I, II, III के उत्तर मुख्य परीक्षा पुस्तिका से दें और भाग IV व V के उत्तर उनके द्वारा चुनी भाषाओं से।
- अंग्रेजी व हिन्दी भाषा पर प्रश्न मुख्य परीक्षा पुस्तिका में भाग—IV व भाग—V के अन्तर्गत दिए गए हैं। भाषा परिशिष्टों को आप अलग से माँग सकते हैं।
- इस पृष्ठ पर विवरण अंकित करने एवं उत्तर-पत्र पर निशान लगाने के लिए केवल काले/नीले बॉलपॉइंट पेन का प्रयोग करें।
- इस भाषा पुस्तिका का संकेत I है। यह सुनिश्चित कर लें कि इस भाषा परिशिष्ट परीक्षा पुस्तिका का संकेत, उत्तर-पत्र के पृष्ठ-2 एवं मुख्य परीक्षा पुस्तिका पर छपे संकेत से मिलता है। अगर यह भिन्न हो, तो परीक्षार्थी दूसरी भाषा परिशिष्ट परीक्षा पुस्तिका लेने के लिए निरीक्षक को तुरन्त अवगत कराएँ।
- इस परीक्षा पुस्तिका में दो भाग IV और V हैं, जिनमें 60 वस्तुनिष्ठ प्रश्न हैं तथा प्रत्येक 1 अंक का है :
भाग—IV : भाषा—I (मणिपुरी) (प्रश्न सं० 91-120)
भाग—V : भाषा—II (मणिपुरी) (प्रश्न सं० 121-150)
- भाग—IV में भाषा—I के लिए 30 प्रश्न और भाग—V में भाषा—II के लिए 30 प्रश्न दिए गए हैं। इस परीक्षा पुस्तिका में केवल मणिपुरी भाषा से सम्बन्धित प्रश्न दिए गए हैं। यदि भाषा—I और/या भाषा—II में आपके द्वारा चुनी गई भाषा(एँ) मणिपुरी के अलावा है/हैं, तो कृपया उस भाषा वाली परीक्षा पुस्तिका माँग लें। जिन भाषाओं के प्रश्नों के उत्तर आप दे रहे हैं वह आवेदन-पत्र में चुनी गई भाषाओं से अवश्य मेल खानी चाहिए।
- परीक्षार्थी भाग—V (भाषा—II) के लिए, भाषा सूची से ऐसी भाषा चुनें जो उनके द्वारा भाषा—I (भाग—IV) में चुनी गई भाषा से भिन्न हो।
- रफ़ कार्य परीक्षा पुस्तिका में इस प्रयोजन के लिए दी गई खाली जगह पर ही करें।
- सभी उत्तर केवल OMR उत्तर-पत्र पर ही अंकित करें। अपने उत्तर ध्यानपूर्वक अंकित करें। उत्तर बदलने हेतु श्वेत रंजक का प्रयोग निषिद्ध है।

Instructions for Candidates :

- This Booklet is a Supplement to the Main Test Booklet for those candidates who wish to answer **EITHER** Part—IV (Language—I) **OR** Part—V (Language—II) in **MANIPURI** language, but **NOT BOTH**.
- Candidates are required to answer Parts I, II, III from the Main Test Booklet and Parts IV and V from the languages chosen by them.
- Questions on English and Hindi languages for Part—IV and Part—V have been given in the Main Test Booklet. Language Supplements can be asked for separately.
- Use **Black/Blue Ballpoint Pen only** for writing particulars on this page/marking responses in the Answer Sheet.
- The CODE for this Language Booklet is **I**. Make sure that the CODE printed on **Side-2** of the Answer Sheet and on your Main Test Booklet is the same as that on this Language Supplement Test Booklet. In case of discrepancy, the candidate should immediately report the matter to the Invigilator for replacement of the Language Supplement Test Booklet.
- This Test Booklet has **Two** Parts, IV and V, consisting of **60** Objective-type Questions and each carrying 1 mark :
Part—IV : Language—I (Manipuri) (Q. Nos. 91-120)
Part—V : Language—II (Manipuri) (Q. Nos. 121-150)
- Part—IV contains 30 questions for Language—I and Part—V contains 30 questions for Language—II. In this Test Booklet, only questions pertaining to Manipuri Language have been given. **In case, the language(s) you have opted for as Language—I and/or Language—II is a language other than Manipuri, please ask for a Test Booklet that contains questions on that language. The languages being answered must tally with the languages opted for in your Application Form.**
- Candidates are required to attempt questions in Part—V (Language—II) in a language other than the one chosen as Language—I (Part—IV) from the list of languages.
- Rough work should be done only in the space provided in the Test Booklet for the same.
- The answers are to be recorded on the OMR Answer Sheet only. Mark your responses carefully. No whitener is allowed for changing answers.

परीक्षार्थी का नाम (बड़े अक्षरों में) :

Name of the Candidate (in Capitals)

अनुक्रमांक (अंकों में) :

Roll Number (in figures)

(शब्दों में) :

(in words)

परीक्षा-केन्द्र (बड़े अक्षरों में) :

Centre of Examination (in Capitals)

परीक्षार्थी के हस्ताक्षर :

Candidate's Signature

Facsimile Signature Stamp of Centre Superintendent

निरीक्षक के हस्ताक्षर :

Invigilator's Signature

LANG. CODE

10

পেপৰ—I

I

মণিপুরী লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্ট

ভাগ—IV অমসুং V

হায়রক্ৰিফাওবা টেস্ট বুকলেট অসি হাংদোকনু।

বুকলেটশিগী নীতি-নিয়মশিং (Instructions) (লমাই 19 অমসুং 20) অসি য়ান্না চেকশিনা পাউ।

কেন্দিদেটশিংদা পীবা ইন্ট্রাকশনশিং :

- বুকলেটসি মণিপুরী লেঙ্গুয়েজদা পাৰ্ট—IV (লেঙ্গুয়েজ—I) নত্রগা পাৰ্ট—V (লেঙ্গুয়েজ—II) দা পরিক্ষা থানিংবা কেন্দিদেটশিংদীদমক ম্যেন টেস্ট বুকলেটতগী সপ্লিমেন্ট অমনি। অনিমক্তি পুন্না পরিক্ষা থাৰা য়ারোই।
- কেন্দিদেটশিংদা ম্যেন টেস্ট বুকলেটতগী পাৰ্ট—I, II, III অমসুং মখোয়না খনবা লেঙ্গুয়েজশিংদগী পাৰ্ট—IV অমসুং পাৰ্ট—V কী পাউখুম পীবা দরকার লৈ।
- ইংরাজি অমসুং হিন্দী লেঙ্গুয়েজশিংগী পাৰ্ট—IV অমসুং পাৰ্ট—V ব্রাহ্মশিং ম্যেন টেস্ট বুকলেটতা পীরে। লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্টশিংদীদমক তোঙান্না হংবা য়াই।
- লমায়সিদা পাৰ্টিকুলারসিং ইননবা ব্লেক/ব্লু বোল পোইন্ট পেনখক্তংমক শীজিন্নৌ।
- লেঙ্গুয়েজ বুকলেটশিগী কোডতি I নি। অঙ্গর শীটকী সাইড—2 দা ইরিবা কোডতুগা অমসুং ম্যেন টেস্ট বুকলেটতা ইরিবদুগা লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্ট বুকলেটকীশিগা চপ মালবরা হায়না য়েংউ। মালদবা থোক্লবদি কেন্দিদেটনা খুদক্তা লেঙ্গুয়েজ সপ্লিমেন্ট বুকলেট অদু শীন্দোক্লবা ইনভিজিলেটরদা রিপোর্ট তৌগদবনি।
- বুকলেট অসিগী পাৰ্ট অনিনি IV অমসুং V। মসিদা ব্রাহ্ম অমমমদা মার্ক অমা পীবা ব্রাহ্ম 60 যাওই :
 পাৰ্ট—IV : লেঙ্গুয়েজ—I (মণিপুরী) (ব্রা : 91 দগী ব্রা : 120)
 পাৰ্ট—V : লেঙ্গুয়েজ—II (মণিপুরী) (ব্রা : 121 দগী ব্রা : 150)
- পাৰ্ট—IV লেঙ্গুয়েজ—Iগী ব্রাহ্ম 30 যাওই অমসুং পাৰ্ট—V লেঙ্গুয়েজ—IIগী ব্রাহ্ম 30 যাওই। বুকলেট অসিদা মণিপুরী লেঙ্গুয়েজদংগা মরী লৈনবা ব্রাহ্ম হংই। নহাক্লা নঙগী লেঙ্গুয়েজ—I অমসুং লেঙ্গুয়েজ—II ওইনা খনবা লেঙ্গুয়েজশিংদু মণিপুরী নত্রবদি লেঙ্গুয়েজদুদা ব্রাহ্ম হংবা টেস্ট বুকলেট অমা পীনবা হায়বীয়ু। পাউখুম পীরিবা লেঙ্গুয়েজশিংদু নহাক্লী এপ্লিকেশন ফোৰ্মদা ইখিবা লেঙ্গুয়েজশিংগা মালগদবনি।
- কেন্দিদেটশিংদা লেঙ্গুয়েজশিংগী লিষ্টতগী লেঙ্গুয়েজ—I ওইনা খনখিবদু নত্ৰবা অতোপ্পা লেঙ্গুয়েজ অমদা পাৰ্ট—V (লেঙ্গুয়েজ—II)দা য়াওরিবা ব্রাহ্মশিংগী পাউখুম পীবা দরকার লৈ।
- টেস্ট বুকলেটতা পীরিবা মফমদূতদা রফ বার্ক তৌগদবনি।
- পাউখুমশিংদু (OMR) পাউখুম চেদা ইগদবনি। নঙগী পাউখুমশিংদু চেকসিনা মার্কতো। পাউখুমশিং হোংনবা মূক অঙৌবা শীজিন্নবা য়াদে।

কেন্দিদেটকী মীং :

রোল নম্বর (অঙ্ক ময়েক্তা) :

ব্রাহ্মদা :

পরিক্ষাগী সেন্টর :

কেন্দিদেটকী সিগনেচর :

ইনভিজিলেটরগী সিগনেচর :

Facsimile signature stamp of Centre Superintendent

কেন্দিদেটশিংনা **MANIPURI Language-I**
লৌরবদি পাৰ্ট-IV গী (ব্রাহং 91-120) ফাওবগী
পাউখুম পিনবা হোৎনগদবনি ।

Candidates should attempt the
questions from **Part-IV (Q. Nos.**
91-120), if they have opted
MANIPURI as **Language-I** only.

কেন্দিদেটশিংনা **MANIPURI Language—I** লৌরবদি পাৰ্ট—IV গী (ব্রাহং 91-120) ফাওবগী পাউখুম পিনবা হোৎনগদবনি ।

দিৱেঙ্কন : মথাগী ব্রাহংশিংসিগী মখাদা পীৰিবা ওপশনশিং অসিদিগী ঝায়দিগী চন্নবদু খল্লগা পাউখুম পীয়ু (ব্রাহং 91-105) :

91. মইহেৰোইশিংসি বনান অমসুং খোনথোক হেনগৎহন্নবা তম্বীবদা মখোয়গী—

- (1) তম্বগী হৈশিংবা (learning skill) হেনগৎহল্লি
- (2) চুন্না ঙাংবা হেনগৎহল্লি
- (3) ফজনা ঙাংবা হেনগৎহল্লি
- (4) লোন শিজিন্নবগী হৈশিংবদা হেনগৎহল্লি

92. লোনগী ক্লাসতা কঙ্গত্রকতিভিজম হায়বসি—

- (1) মইহেৰোইশিংনা মান্নদবা সেম্পল কয়া নৈনদুনা ফজরবা ব্রাখল্লোন পুথোকপনি
- (2) ওজাশিংনা মইহেৰোইশিংবু মখল মখা কয়াগী মেদিয়া শিজিনহনদুনা মখোয়গী ওইবা থিওরি শাগৎপদা মতেং পাংই
- (3) মইহেৰোইশিংনা মখোয়না ফংলকপা লৌশিং-গ্যানশিংদু লোনগী হৈশিংবা লাকহন্নবা হোৎনবদা শিজিন্নে
- (4) মইহেৰোইশিংনা তম্বদা দরকার লৈবা মচাকশিং শেম শাহি-অদুগা মশাগী ওইবা অহায়া লৌশিং ফংই

93. ইন্দিয়াদা ৰিজনেল লোন চাওখৎনবা হোৎনবদা মথাগীশিংসিদিগী করম্বনা শিংনবনি হায়না লৌরোইদগে ?

- (1) মীয়ান্না খংদবা
- (2) খুদোংচাবশিং ব্রাংপা
- (3) খংবদা চমমনবা
- (4) ব্রাহনথোক (অর্থ) হনদোকপদা অৱাবা

94. লোন খংবা (language acquisition) হায়বসি

- (1) দরকার লৈবা ব্রাহৈশিংদমক শিজিন্নবনি
- (2) অঙাংনা মমালোন ঙাংবদা পূক্লিং থৌগৎপিবগী মওং-মতৌনি
- (3) নৈনবদা নিয়ম নাইবা অমদি গ্রামাৰ খংবদুনি
- (4) মীওইবগী পীথোরকপা গুণগী মতেংনা লোন তম্বনি

95. লোনগী ওজানা লোন তস্বীবসি

(1) চিনহায় (dictation) তৌরগনি

(2) অঙাংশিংনা ফজনা ইয়ু হায়বদুনি

(3) অনৌবা ফজবা ব্রাখল্লোন পিরগা
মহৈরৌইশিংদা ইহনবনি

(4) মহৈরৌইশিংদা আর্টিকল (article) তস্মু
হায়বনি

96. লোন অমা ফজনা ঙাংগে হায়বরদি—

(1) মহৈরৌইশিংগা বারি শান্নগদবনি

(2) মহৈরৌইশিংনা খংদ্রবদি তুমীনা ফমহনগনি

(3) অরায়শিং খংদৌরুগা খুদজ্ঞা অরায়শিং
চুমথোক্কাবনি

(4) বারি শান্নবদা শিজিন্নগদবা লোন শিজিন্নবগী
খুদোংচাবা লৈহনগদবনি

97. লোন তস্বীবগী মতিকচাবা পারাগীঅহৌবসি—

(1) তমনবগী পান্দমশিংদু মথং-মথং ইথোকপনি

(2) মরুওইবা পোইন্টশিং শমলপনা হায়বা অমদি
মহৈরৌইশিংবু এক্তিভিত্তিগা লোইন্ননা পুন্নিং
খৌগৎপিবনি

(3) পারাগী যাওফমগা লোইন্ননা হায়বনি

(4) ব্লেকবোর্ডতা ইবনি

98. অরাংপা মেনখংনবা তস্বীবা (Remedial teaching) হায়বসি—

(1) ফজনা মথং-মনাও নাইনা তৌবা থবক্লি

(2) করমহায়না তস্বীগদে তাকপনি

(3) ওইরৌইদবা (negative) থবক্লি

(4) থিওরিটেকেল ওইবনি

99. লোনগী হৈশিংবা (language skills) তস্বসি —

(1) মমুংতানা শুগাইনা তাক্কাবনি

(2) তোকখায়না তাক্কাবনি

(3) তুনা য়েংলগা তাক্কাবনি

(4) মতৌ তস্মদা তাক্কাবনি

100. লোন তল্লিঙৈ মনুংদা মইহেৰোইশিংনা খোনথোক খংদবগী অৱাবা থেংনৈ। মসি কৰম্মা থেংনগদগে ?

- (1) ক্লাসৰুমদা লাউনা পাবনি
- (2) অঙাংশিং শান্নহনলগা মখোয়মশেন ৱাৰি শান্নহনবনি
- (3) খুদজ্ঞা অৱাঘা চুমথোকপনি
- (4) লোন খংবা মীশিংগী মতেং লৌৱগা অখন্নবা মথৌশিং (activities) পাংথোকদবনি

101. ৱাহংচে শেম্‌মবা মতুংদা ওজানা চাংয়েং তৌগদবা পান্দমশিং (objectives) য়েংই। ওজানা অহানবা ওইনা ৱাহং চেগীদা খল্লিবসি—

- (1) মনুংদা যাওৱিবা মচাক কৰি-কৰি যাওবগে য়েংবনি
- (2) ৱাহং মখলশিংদুদনি
- (3) থাজনিংঙাই ওইৱা য়েংবনি (reliability)
- (4) চান্নৱা য়েংবনি (validity)

102. _____ অৱাবসি পাবদা ৱাবগী sign নত্তে।

- (1) ময়েক অমসুং ৱাহৈ খংবগী
- (2) বনান চাং নাইনৱগী
- (3) পাবগী অয়াংবা অমসুং থুনা পাবগী
- (4) ৱাহৈ অমসুং ৱাখল্লোন খংবগী

103. লোনগী মহৌশাদা মখাগীশিংদগী চুমদবদু কৰম্মনো ?

- (1) লোন খুদিংমকী মশাগী কয়াং (structure) লৈজৈ
- (2) লোনসি চংনবীগা চাওখৎলকপগা মৰি লৈনৈ
- (3) লোনসি অৱাইবদগী হেমা লুশিনবদা লাকই
- (4) লোনসি সিনথেসিসতগী এনালিসিস ৰোমদা লাকই

104. ক্লাসৰুমদা তৌবা ওৱাইবা ময়ামশিংসিদগী কৰম্মনা চিনবুং লোন (oral language) খংবদা হেনগৎহনবগে ?

- (1) ওজাগা লৌইম্মনা লাইৱিকী ৱৰিশিং পুন্নপ্পা পামিম্বনা ওইগনি
- (2) পুন্নপ্পা অচুম্মা খোনথোক হায়মিম্বনি
- (3) চিন্‌ফা পুৱগা শৈৱেং তোঙান-তোঙান্না হায়বনি
- (4) অপাম্মা ৱাৰিশিংদু শকতম লাংদুনা শান্নবনি

105. থুনা পাবগী মথৌসি—

- (1) অপাম্মা লাকহন্নবনি
- (2) হেমা মমুংতানা খংনবনি
- (3) পাকাথোক চাওথোক্কা পাবনি
- (4) মচাক খংনবনি

দ্বিৱেৰ্ণন : মখাদা পীৱিৰা ব্ৰাৱেং অসি মুন্না পাৱগা
পীৱিৰা ব্ৰাহ্মশিংগী অসিগী ঋাইদগী চান্ধবা পাউখুম পীযু
(ব্ৰাহ্ম 106-114) :

চাওখংলক্লিৰা লৈবাকশিংদা ঐচ.আই.ভি. /এইদস
শন্দোকপগী চাং অমদি মওং অসি লম লমগী ওইনা খেই।
অফ্ৰিকা অমসুং এসিয়াদা নুপা-নুপী—হকতিম্বদগী শন্দোকপনা
মশীং যান্মী। নোংপোক ইউৰোপনচিংবা নৌনা নীংতল্লকপা
লৈবাকশিংদা পুন্না হিদাক কাপমিম্বদগী শন্দোকখিবনা
হেল্লি। হায়ৰিৰা মফম পুন্মকসিদা, মাগী মাগী লমগা চুনবা
পাউশৈ শীজিম্বদুনা নহাৰোলশিংবু ঐচ.আই.ভি./এইদসতগী
কম্ননবা হোৎনহৌদ্রবদি, মতম খৰগী—মতুংদদি লাইচৎশি
পাঙক্লি শন্দোকপজুনা মালেমদগী নহাৰোল পুন্মক হাৎখিৰা
য়াবগী অকিৰা লৈ এইদস নাৰখজা নওবদা নহাৰোলশিংগী
মশা-মউ ফনা হিংনবা অমদি মীওইবগী অধিকাৰ মাঙহন্দনবা
হোৎনবা তাই।

ঐচ.আই.ভি. হায়বদি ইম্যুন ডিফিসিয়েন্সি ভাইৰস
হায়বনি। মহীক অসি হকচাংদা চংখ্ৰগা, মীওইবগী মশা
ঙাকথোকচনবা লৈৰিৰা থৌৱাং (Immune system) দা
লান্দাৱজুনা মপাঙ্গল শোছহল্লি। হায়ৰিৰা ইম্যুন সিস্তেম
শোছৱক্লিৰা মখল কয়গী লায়না চঙলজুনা মী অদুবু
নাহল্লকই। ঐচ.আই.ভি. হায়ৰিৰা মহীক অসি পক্খৰা মী
অদুগী ঈ নংত্ৰগা ফন্বীদা যাওই।

এইদস হায়বদি একাদ ইম্যুন ডিফিসিয়েন্সি সিন্দ্ৰোম হায়বনি।
ঐচ.আই.ভি. পাকপা মী অমগী হকচাংদা যাওৱিৰা ইম্যুন
সিস্তেম অদু মপুং ফানা শোছৱা মতমদা মখল কয়গী লায়না
চঙলকই; মথোয়শিং অদুদি টি.বি. উনশাগী লায়না, খোঙ
হান্সা নংত্ৰগা লাইহৌ হৌবা অসিনি। মসিবু এইদসনা নাৰা
হায়না খঙনৈ। ঐচ.আই.ভি. পাকপদগী এইদস নাৱকপদা
চঙবা মতম অসি মী মীদুগী লমচৎ-শাজৎ নংত্ৰগা পুন্সি মহিং
অদুগী মখা পোল্লি। ঐচ.আই.ভি. হায়বসি কনাগুন্না অমদগী
লৌৱদ্রবদি মতোমতা থোকচরকপা নঙে। মহীক অসি
শন্দোকপৰুবা সুপ্ততগী লম্বী অহ্মমখক লৈ। মহীক অসি ইচম
চম্বা চামীন-থকমিম্বা, শান্মিম্বা, খুং, শোৱা, চুপ্ৰবা,
থবক শুমিম্বা, ফি-ৰোল তিম্বা কোল্লিক পুনবা, অমাংশঙ
তিম্বা নংত্ৰগা কাঙনচিংবনা চীকপদা শন্দোকপা ওমদে।
লুহোংদ্রিঙৈদা নুপা-নুপী অনীমক মশা-মশা যানৱগা
ঐচ.আই.ভি টেষ্ট তৌথোকপা ফৈ। কৰিগুন্সদা নিপা নংত্ৰগা

নুপীদা পক্লিবসু নুংশিনবা অমসুং লৌন-লৈনবদি, যাই।
তৌবতবু চেকশিন থৌৱাংদি লৌখৎকদবনি। অনা অয়েক
নংত্ৰগা খুদোংখীৰা যাওৱকপদা, নীংখিজনা চাংয়েং তৌৱা
মহীক যাওদবা ঈতমক কাপ্লিৰা ফৈ।

106. চাউখংলক্লিৰা লৈবাকশিংদা লম লমগী মতুং ইম্মা
ঐচ.আই.ভি. শন্দোকপগী চাং কমদৌবগে?

- (1) অমগা অমগা খেই
- (2) অমগা অমগা মান্ধবা লৈ
- (3) মান্ধবসু মান্ধবসু লৈ
- (4) শন্দোকপগী চাং ব্ৰাংবা তান্ধৱকই

107. নোংপোক ইউৰোপনচিংবদা নৌনা নীং তল্লকপা
লৈবাকশিংদা ঐচ.আই.ভি. লায়না অসি কৰম্বা পাক
শনা শন্দোকপা হেনখিবগে?

- (1) হকতিম্বদগী
- (2) নুপা-নুপী নুংশিনৱকপদগী
- (3) চাংয়েং তৌদুনা মহাও খংনিংলকপদগী
- (4) পুন্না হিদাক কাপমিম্বদগী

108. ঐচ.আই.ভি. মহীক অসি, নাৱবা মী অদুগী
হকচাংগী কৰম্বা শৰুজা যাওই—

- (1) শিংলী উতোংশিংদা যাওই
- (2) ঈ নংত্ৰগা ফন্বীদা যাওই
- (3) থবোন্সীদা যাওই
- (4) মহীকসি যাওবা হকচাংগী শৰুজ থিৰা ফঙদে

109. ঐচ.আই.ভি. হায়বসি মপুং ফাবা ৰাহৈ কৰিনো ?

- (1) হ্যমেন ইম্যুন ডিফিসিয়েন্সি ভাইৰাস
- (2) হ্যমেন ইণ্টৰনেল ডিফিসিয়েন্সি ভাইৰাস
- (3) হ্যমেন ইণ্টৰনেল ভাইৰাস
- (4) হ্যমেন ইণ্টিগ্ৰেটেড ভাইৰাস

110. ঐচ.আই.ভি. হায়বা অসি কৰম্মা শন্দোরকপগে ?

- (1) চুৰুপ থকমিল্লবদগী শন্দোরকই
- (2) চামিন থকমিল্লবদগী শন্দোরকই
- (3) কনাগুম্মা অমদগী লৌৰুৱগা শন্দোরকই
- (4) ফি-ৰোল তিল্লবদগী শন্দোরকই

111. অনা অয়েক অমদি খুদোংথিবা যাওৱজুনা ঈগী দরকার লৈববদি কৰম্মা ঈবু কান্ধীগনি ?

- (1) নীংথিজনা চাংয়েং তৌৱবা ঈ
- (2) খুদজ্জা ফংবা ঈ
- (3) মচাদগী লৌবা ঈ
- (4) ঈ দান তৌবশিংদগী ফংলকপা ঈ

112. ঐচ.আই.ভি. হায়বসি কনাগুম্মা অমদগী লৌৰুৱবদি মতোমতা থোকচরকপা নন্তে । পীৱিবা ৰাহৈ পৰেং অসি মখাদা পীৱিবশিংশিদিগী কৰম্মা ৰাহৈ পৰেংনো খন্দোকউ—

- (1) পোজ্জিটিব
- (2) ইণ্টৰোগেটিব
- (3) নেগেটিব
- (4) এক্সক্লেমেটোৱি

113. ‘মশ-মউ ফবা’ ৰাহৈ অসিগী অৰ্থ মখাদা পীৱিবশিংশিদিগী খল্লু—

- (1) হকচাং ফনা লৈবা
- (2) হকচাং নোয় পেনবা
- (3) হকচাং পাথনা লৈবা
- (4) চাবা থকপা ফবা

114. ঐচ.আই.ভি. অসি চামিননবদা লৌনদে । পীৱিবা ৰাহৈ পৰেংশিদি যাওৱিবা-মিন-অসি কৰিনো ?

- (1) কঞ্জংতিব মাৰ্কৰ
- (2) এসোসিয়েতিব মাৰ্কৰ
- (3) প্লুৱেল মাৰ্কৰ
- (4) কেস মাৰ্কৰ

দিৱেৰুৱন : শৈৱেং অসি পাৱগা মখাদা পীৱিৰা ৰাহংশিং অসিগী
পাউখুম পীয়ু (ৰাহং 115-120) :

উদগী চাউবা খোংনাংনি
অচৌবা খোংনাং পান্দিনা
জীৱশিংদা উৰুম পী
উচেক ৰায়াশিংনা য়াৱেকফম ওই।

মনা পুংবদা হৈনৌনি
হৈনৌনা জুম জুম পাল্লগা
মৰাই লুকপা হেল্লিদো।

মগুণ লৈবা মীতনা
সমাজবু নোল্লুক্কা চংলিদো
মীয়ান্না ইকায় খুন্নিদো।

115. অচৌবা খোংনাং পান্দিনা জীৱশিংদা কৰি পী—

- (1) পৈশ পী
- (2) উৰুম পী
- (3) মশা মৱেং পী
- (4) কৰিমত্তা কান্নবা পীদে

116. উচেক-ৰায়াশিংনা কদায়দা য়াৱেকফম ওই ?

- (1) অশোংবা মোংশোংদা
- (2) য়ুমগী শাইজিন্দা
- (3) অচৌবা খোংনাং পান্দিনা
- (4) শুমাং মতেনগী নাসপতিদা

117. মগুণ লৈবা মীনা সমাজদা কৰম্মা চংপগে ?

- (1) মৰু লুক্কা চংলী
- (2) মমায় থান্জংলগা চংলী
- (3) নোক্কা নোক্কা চংলী
- (4) কপ্পা কপ্পা চংলী

118. মগুণ লৈবা মীবু মীয়ান্না কৰম্মা লোইনবগে ?

- (1) হৈনদনা লোয়নৈ
- (2) ইকায় খুন্না লোয়নৈ
- (3) নুংঙায়না লোয়নৈ
- (4) ইনথোকলগা লোয়নৈ

119. মথজ্জা পীৱিৰা শৈৱেং অদু মুন্না পাৱগা 'দো'না
লোম্বা পৱেং কয়া যাওবগে ?

- (1) অমা যাওই
- (2) অনি যাওই
- (3) অহম যাওই
- (4) মৰী যাওই

120. “খোংনাং পান্দিনা জীৱশিংদা উৰুম পী।” কৰম্মা
ৰাহৈ পৱেংনো ?

- (1) ইন্টৰোগেতিব
- (2) কমপ্লেক্স
- (3) কম্পাউন্ড
- (4) দিল্কাৱেসন

কেন্দিদেটশিংনা **MANIPURI Language-II**
লৌরবদি পাৰ্ট-V গী (ব্রাহং 121-150) ফাওবগী
পাউখুম পিনবা হোৎনগদবনি ।

Candidates should attempt the
questions from **Part-V (Q. Nos.**
121-150), if they have opted
MANIPURI as **Language-II** only.

কেন্দিদেটশিংনা **MANIPURI Language—II** লৌরবদি পাৰ্ট—V গী (বাহং 121-150) ফাওবগী পাউখুম পিনবা হোৎনগদবনি ।

দিৱেঙ্কন : মথাগী বাহংশিংসিগী মখাদা পীৰিবা ওপশনশিং অসিদিগী ঝাইদিগী চান্নবদু খল্লগা পাউখুম গীযু (বাহং 121-135) :

121. প্ৰাইমাৰি স্কুল অমগী মহৈৰোইশিংদা ঝাইদিগী কান্নগদবা তাবগী অমসুং ঙাংবগী হৈশিংবা (listening and speaking skills) লৈহনগে হায়বদি মথাগীশিংসিদিগী কৰম্বা মতম্বীনা ওইগদগে ?

- (1) বাৱিলীবা অমসুং ডিক্ৰেচননি
- (2) শৈৱেং থিবা অমসুং লোনগী লেবোৱেটৰিনি
- (3) শকতম লাংলগা শান্নবা অমসুং পাউ পাবনি
- (4) শকতম লাংলগা শান্নবা অমসুং তেংল-তিন্নবনি

122. লোন্দা অৱাংপা মেনখৎন তম্বীবা (remedial teaching) হায়বসি—

- (1) মহৈৰোইশিংনা অহৌবদা লানবা অৱানবশিং ফগৎহন্নবনি
- (2) লৌশিংগা মৰি লৈন্নবা অৱানবশিং ফগৎহন্নবনি
- (3) মহৈৰোইশিংদা মশাগী ওইবা খাজবা লাকহন্নবনি
- (4) মথকীশিংসি লোইনমকনি

123. কৰম্বা বাহংনা ময়ামগী ওইবা লোন খংনবগী ঝাইদিগী চান্নবা চাংয়েংদু কৰম্বনো ?

- (1) য়ান্না তেহ্না পাওখুম মখল
- (2) অশাংবা পাওখুম মখল
- (3) এসেগী মখল
- (4) ওবজেক্টিভকী মখল

124. “অঙাংশিংসি লোন ঙাংবা ওম্বগী মঙমগা লোইননা পোকই।” হায়বসি কনানা হায়বনো ?

- (1) পিয়জেন্ননি
- (2) চোমসকিননি
- (3) ভিগোসটকিননি
- (4) পেভলোভনি

125. হিন্দি ঙাংবা মফমদগী লাকপা নুপীমচা অমনা নংগী নৱমদা লাকপদা, নংগী লোন ঙাংবদা অৱানবা যাওৱগা ঙাংই। ওজা অমা ওইনা নংনা মখাদা পিৱিবশিংসিদিগী কৰম্বনা অচুম্বনি লৌগদগে।

- (1) মহাকপু মানা ঙাংবা অৱানবগী মতাংদা হঞ্জিন-হঞ্জিন হায়বিগনি
- (2) মহাকপু লোন হেমা শিজিন্নবগী তাঞ্জা পিবিগদবনি
- (3) নুমীৎখুদিংগী মহাকপু অনৌবা লোন অমা পুংখাই অমগী ওঁৱাইয়ু হায়গনি
- (4) অনৌবা লোন শিজিন্নবদুদা মহাক্কী মমালোনগী মমি তাহনলোইদবনি

126. পিৱিবা পান্দমশিংসিগী (objectives) মখাদা লোন তমলোইদবসী কৰম্বনো ?

- (1) পুন্সিগী থাক মখল ময়াম খংবনি
- (2) লোন খংনবা তম্বনি
- (3) নুংগী ৱাহৈ হায়বা অমসুং তাবনি
- (4) পুন্সিগী তৌগদবশিং তৌবনি

127. লোনগী মতাংদা মথাগীশিংসিদগী এসে মখলগী চাংয়েংদা খুদোংচাগদবসি করম্বনো ?

- (1) চাংয়েংসিনা অঙাংশিংগী মইদা মখোয়গী রাখল ফজনা শাগৎপগী মঙম খংবদা মতেং পাংই
- (2) চাংয়েংগী ওইনা ব্রাহং খরদমক খংনবদা মতেং ওই
- (3) মহৈরৌইশিংনা ব্রাহং খরদমক খুমগদবনিনা পাবগী মতম কল্লি
- (4) সিলেবস লোইনা তৌগদবনি

128. ইবা ওঁরাইনবগীদমক্তা অতোপ্লগী মতেং লৈবা অঙাংশিংনা (children with special needs) দরকার লৈরিবসি

- (1) মশাগী তোপ-তোপ্লা ব্রাখল্লোন লৈবনি
- (2) সিম্বোলিক ওইবা লোন শিজিন্নবনি
- (3) ব্রাহৈশিং চুন্না শিজিন্নবদুনি
- (4) খুই ফজবদুনি

129. চাং নাইনা তৌবা অমদি ফজনা খংদোক্কা লোনগী চাংয়েংদা (continuous and comprehensive evaluation) মথাগীসিদগী করম্বদা পুক্রিং থমগদগে ?

- (1) অচুম্বা ব্রাহৈশিংদনি
- (2) প্রোজেক্ট থবক্তনি
- (3) অচুম্বা খোনথোক্তনি
- (4) খেংলবা মতাংশিংদা লোন শিজিন্নবা ওমবদনি

130. মলাটিলিংখালিজম হায়বসি

- (1) লোন তম্বীবদা অপনবা ওই
- (2) লোনগী মচাকশিংদা অকিবা ওইহনলি
- (3) লোন তম্বদা মরুওইবা মচাক ওই
- (4) লোন তম্বদা অরুবা ওই

131. লোনগী অহানবা মওংসি

- (1) সাইন লোননি
- (2) গ্রামারনি
- (3) অইবা লোননি
- (4) চিনবুং লোননি

132. প্রাইমারি খাত্তা ব্রারিশিংগী অমদি শৈবংশিংগী খুইদগী মরুওইবা মীংয়েংসি করিনো ?

- (1) কান্নবশিং ওইগনি
- (2) শৈবংশিং অমদি ব্রারিশিংসি ব্রাহৈ যামহনগদবনি
- (3) মরুওইবা মমিংশিং অমসুং তাক্কশিং হঞ্জিন-হঞ্জিন হায়বনি
- (4) শৈবংশিং অমসুং মরুওইবা অইবশিংগী ব্রারি হায়বনি

133. গ্রামার তদ্বীৰ্ণনা মতেং পাংলিবসি—

- (1) চপ-চানা ঙাংবদনি
- (2) ফজনা জর-জর ঙাংবদনি
- (3) মশিং ফজনা খংবদনি (numeracy)
- (4) ইবা-পাবা হৈবদনি

134. ইবগী চংলবীদা যাওরিবসি—

- (1) বারিগী রাখল্লোননি
- (2) রাখলনা শাগৎপনি
- (3) পংচুয়েসন ফজনা শিজিলবনি
- (4) ফজবা রাইশিং শিজিলবনি

135. লোন অমদা চাংয়েং য়েংবগী মরুওইবা পান্দমসি —

- (1) তল্লীবশিংদুগী অরান্নশিং পুথোকপনি
- (2) মইরোইশিংনা উৎথোরকপশিংদুদা মথোয়বু থাংগংলবা লেপ্পনি
- (3) মইরোইশিংসী কয়াল্লা খংলবগে (achievement) হায়বদু য়েংবনি
- (4) খংদোক্লবা হোংলরগা অরান্নপশিংদু মেনখংপনি

দিরেক্সন : পীরিবা বারেং অসি পারগা মখাদা পীরিবা রাহংশিং অসিগী চানবা পাউখুম খনদুনা পীয়া (বাহং **136-143**) :

পৃথিবীগী অকোয়বদা লৈরিবা নুংশিংকী ফিভমদা হৌজিক চাউরবা অহোংবা কয়া লাক্লে। জীবশিংনা স্বর হোনবদা চঙলিবা কারবোনদাইওক্সাইড অমদি ওক্সিজেন গ্যাসকী চাং অসি চাউনা হোংলক্লে। নুংশিং শেংলজ্জবগী খাইদগী চাউবা মরমদি কল-কারখানাদগী চুমথোক্তবা হু চেল্লবা গ্যাস অহেনবা চাংদা থাদোরকপননি। পৃথিবীগী লৈবাক কয়াদা উমং কয়া পাক্কুনা কোকথোকপা লোয়ননা মৈ থাদোকপনা নুংশিং শেংলজ্জবগী মরুওইবা মরম অমসু ওইরি। মরম অসিদগী কারবোনদাইওক্সাইডকী চাং য়াল্লা হেনগৎলকই। অমরোমদা উমং-রামং কা হেন্না কোকথোকপদগী উনা-রানানা নুংশিজ্ঞা থাদোরকপা ওক্সিজেন গ্যাসকী চাংসু অসুম হুহুরকই। ভারত অমদি থা নোংপোক এশিয়াদা উমং-রামং কয়া পাক্কুনা মৈ থাদোক্লগা পাল্লৌ উবগী চংলবী অসি অসুম হেঞ্জিল্লকপনা উমংগী পোংথোক হুহুরকপা, উমংগী লম কয়া লৈকংলা ওনশিল্লকপা অমদি নুংশিং শেংলজ্জবদগী লায়না লায়চং কয়া পাক্কুনা থোক্ককই। পৃথিবীগী নুংশিং নুংশা শেংহনবদা অচৌবা থৌদাং লৌরন্বা, পৃথিবীগী থবোয়ীনি হায়নবা অমাজোন বেসিনগী উমং হৌজিক তংখায় হেন্না কোকশিল্লক্লে। মরম অসিনা উমং-রামং ঐথোয়দা পীরিবা কান্নবা পুন্স মীপুম তিংনা খঙহনবা য়াল্লা তঙাইফদে। পৃথিবীগী চাউখংলবা লৈবাকশিংদা পায়খংলক্লিবা ‘গ্রীন বেল্ট’ অমসু ‘গ্রীন পার্টি’গী ঈহৌদা যাওশিন্দুনা উ থাজিনবা লোয়ননা উমং শেমগৎপা ঐথোয় পুন্সমকী থৌদাংনি। মমাংঙৈদা ঐথোয়গী অহল লমনশিংনা উমং রামং কয়া উমংলাইগী উয়োক ওইনা থমদুনা উ য়ানবদা অথিংবা থমলকই, উমং কয়া নীংথিনা য়োক্লুম্মী। উ-রাবু লাইনি নীংদুনা মথোয়বু য়ানবদা ঈরাং-থৌনিবগী চংলগী কয়া ‘হিজন-হিরাও’ অমদি অতৈ পুয়া, পুরান কয়াদা ময়েক শেংনা লৈরি। উমং পাক্কুনা কোকথোকপনা পৃথিবীগী শাবগী চাংসু অসু হেনগৎহল্লকই। ২০ শুবা চহী চাগী খাইদগী শাবা চহী ১০দি ১৯৮০ দগী ১৯৯০ ফাওবসিনি। পৃথিবীগী মমল য়াল্লবা পান্ধী অমসুং শা-ঙা জাং ১৪০ রোমদি উমংশিংদগী নুংতিগী ওইনা মুংশিল্লকলি হায়না অখঙ অহৈশিংনা পানরি। উমং কোকথোকপনা ঈশিং নুংশিত্তা পীবা চৈথেংনা লমদম অমগী পান্ধী, শা-ঙাগী-ফিভম

(বাইওদাইভৰসিটি) দা শোকহল্লকপা অসি মীপুম তিংনা খঙহল্লবা হোংনবা তঙাইফদে।

136. জীবশিংনা স্বর হোনবদা চঙলিবা কারবোনদাই-ওক্সাইদ অমদি _____ গ্যাসকী চাং অসি চাউনা হোংলক্লে।

- (1) হাইড্রোজেন
- (2) নাইট্রোজেন
- (3) ওক্সিজেন
- (4) ঈশিং

137. কল-কারখানাদগী চুমথোক্তবা হু চেল্লবা গ্যাস অহেনবা থাদোরকপদগী খাইদগী চাউবা অহোংবসি করিনো?

- (1) নুংশিং মরাংকাইরক্তবা
- (2) নুংশিংতা ঈশিংগী চাং হেল্লকপা
- (3) নুংশিংতা নাইট্রোজেনগী চাং যাওরকপা
- (4) নুংশিং শেংলক্তবা

138. উমং কোকথোকপা অমসুং মৈ থাদোকপনা নুংশিংতা হেনগৎলকইবা গ্যাস অদুগী মমীং করি কোঁই —

- (1) হাইড্রোজেন
- (2) নাইট্রোজেন
- (3) ওক্সিজেন
- (4) কারবোনদাইওক্সাইদ

139. পৃথিবীগী নুংশিং নুংশা শেংহনবদা অচৌবা থৌদাং লৌই হায়নরিবা উমং (forest) অদু করি কোঁই —

- (1) সুন্দরবন্দ উমং
- (2) অমাজোন বেসিন
- (3) সুমাতা বেন উমং
- (4) কোঙ্গো বেসিন উমং

140. মমাংগৈদা অহল লমনশিংনা উমং-রামংবু উ যানবা থিংদুনা উমং-রামং কয়া করম্মা য়োক্তুনা থমলম্বগে?

- (1) উমং লাইগী উয়োক ওইনা
- (2) ভুত-প্রেত লৈ হায়জিন্দুনা
- (3) মী-শিরগা লংথোকফম ওইনা
- (4) শা-কৈনা য়ুমলক্তা চেনশিল্লক্তনবা

141. ২০ শুবা চহীচাদা উমং কোকথোকপনা স্বায়দগী শাখিবা চহি অদু কয়াদগী কয়া ফাওবনো ?

- (1) ১৬৮০-১৬৯০
- (2) ১৭৮০-১৭৯০
- (3) ১৮৮০-১৮৯০
- (4) ১৯৮০-১৯৯০

142. উ-বাবু যানবদা ঈরাং খৌনিবগী চৎনবী লৈরম্মী হায়বসি কৰি পুরানদা যাওবগে ?

- (1) লৈথক-লৈখারোল
- (2) হিজন-হিরাও
- (3) পাখংবা লাংয়েন ঈশৈ
- (4) লৈরোন

143. মমাংঙৈদা উ যানবদা অথিংবা থমলমই। রাইহে পরেংশিদা যাওরিবা ‘অথিংবা’ রাইহৈশি কৰিনো ?

- (1) নাউননি
- (2) প্রনাউননি
- (3) ভাৰ্বনি
- (4) এডভাৰ্বনি

দিৱেঞ্জলন : পীৰিবা বারেং মতেক অসি পাদুনা মখাদা পীৰিবা ব্ৰাহ্মশিং অসিগী পীৰিবা পাউখুমশিং অসিদগী চান্ৰবা পাউখুম পীয়ু (ব্ৰাহ্ম 144-150) :

নিংথৌ পল্লিঙৈ মতমদা ত্ৰিপুৰা অমসুং মণিপুর অনিসি য়ান্না চারৌ মৌরৌনরমী। মণিপুরগী কোনুংগী নিঙোল কয়া ত্ৰিপুৰাগী মহারানী ওইথিৰম্মী মহারাজ বীৰচন্দ্রসু মৈতৈ নিঙোল লুহোংখি। মহাক ইং ১৮৬২ দগী ১৮৯৬ ফাওবা পাল্লম্মী। মহাক্সা ত্ৰিপুৰাবু আধুনিকী লম্বীদা খোঙদাহনখি। বীৰচন্দ্রগী অনীশুবা মহারানী রাজেশ্বৰী পাঙনবম শাগৈগী নিঙোলনি। মহাক রাধাকিশোরগী অপোকপীনি। মজাইবুংঙো রাধাকিশোরবু ত্ৰিপুৰাগী নিংথৌ ওইহল্লবগী বর নিদুনা মহারানী রাজেশ্বৰীনা ইবুধৌ পাখংবা লাংখি হায়। ইবুধৌনা মহারানীগী নীংবা থুংহনখি। পাখংবা লাংতুনা মহাক্সা ত্ৰিপুৰাদা ‘লাই হরাওবা’ হৌদোকপিখি। অদুগী মথংদগী লেপ্তনা চহী খুদিংগী ইবুধৌ পাখঙবগী লাইশঙ মমাঙদা লাই হরাওবা পাঙথোকখি। ত্ৰিপুৰানা ভারত্তা তিনদ্রিঙৈ মমাঙ ফাওবা ত্ৰিপুৰাগী নিংথৌশিংনা শীনলাংদুনা চহী খুদিংগী লাই হরাওবা পাঙথোক্সম্মী। ইবুধৌ পাখঙবা লাইশঙ মমাঙদা হৌজিক অতৈ লাই হরাওদ্রবসু চহী খুদিংগী লেপ্তনা চাক্লেৰ কংলি। চাক্লেৰ কংপদা অতৈ জাতিগী মীশিংসু য়ান্না তিল্লি হৈ-লৈ পৈশা য়ান্না কংলি। মহারাজ বীৰচন্দ্রগী খাইদগী অচানবী মহারানী ভানুমতীসু মৈতৈ নিঙোলনি। মহাক বড়ঠাকুর সমৰেন্দ্ৰ চন্দ্র দেববৰ্মগী অপোকপীনি। মহারাজ বীৰচন্দ্রগী মহারানী অতোম্বী মনমোহিনী দেবীসু মৈতৈ নিঙোলনি। মহাক খুমছেম চনুনি। মহারাজ বীৰচন্দ্র মাণিক্য মৈতৈ নিঙোলশিং লুহোংলম্বতা নত্তনা মৈতৈ লোনব মমালোনগুম গাংবা গুমলম্মী।

মহারাজ বীৰচন্দ্রগী মজাইবুংঙো রাধাকিশোর মৈতৈ মহারানীগী মচানি। মহারানীশিংসু মৈতৈ নিঙোলনি মহারাজ রাধাকিশোর ‘ধাকা মহারানী’ রত্নমঞ্জুরীবু লুহোংখি। মণিপুরগী মহারাজ দেবেন্দ্র সিংহ রাজসিংহাসন্দগী তাছোরকখিবদগী ধাকাদা চংজদুনা লৈখি। মরম অদুনা মহাক্সী মজাইবেম্মা রত্নমঞ্জুরীবু ‘ধাকা মহারানী’ হায়রগা খঙনরম্মী। ত্ৰিপুৰাগী নিংথৌ কোনুংদা রাধাকিশোর অমসুং রত্নমঞ্জুরীগী লুহোংবগী থৌরম পাঙথোকখি। মখোয়গী মজাইবুংঙো বীৰেন্দ্ৰকিশোরনা মহারাজ রাধাকিশোরগী মথংদা ত্ৰিপুৰাগী নিংথৌ ওইখি। রাধাকিশোরগী মহারানী তুলসীবতীসু মৈতৈ

নিঙেলনি। ত্ৰিপুৱাদা নুপীশিংদা শিক্ষা শব্দোকপদা মহাৰানী অসিনা অচৌবা থৌদাং লৌথি। অগৰতলাগী মহাৰানী তুলসীবতী গাৰ্লস স্কুল অসিনা মদুগী খুদমনি। মহাৰানী অসিগী অৱাংবা থাকী ৰাখল-মিনুংশিনা নুপীমচাশিংবু লাইৱিক লাইশু হৈহমবা থৱায় যাওনা হোতনথি।

144. ত্ৰিপুৱাগী নিংথৌ বীৰচন্দ্ৰনা কনাগী নিঙেলগা লুহোংখিবগে

- (1) কুকী নিঙেল
- (2) তাংখুল নিঙেল
- (3) মৈতৈ নিঙেল
- (4) বেঙ্গলী নিঙেল

145. বীৰচন্দ্ৰ নিংথৌগী অনীশুবা মহাৰানী ৰাজেশ্বৰী কৱম্বা শাগৈগী নিঙেলনো?

- (1) ইৱেংবম শাগৈ
- (2) পাঙনবম শাগৈ
- (3) লৈশাংথেম শাগৈ
- (4) থিয়াম শাগৈ

146. কৱম্বা মহাৰানীনা ইবুধৌ পাখংবগী লাইশাঙ মমাঙদা লাই হৱাওবা হৌদোকখিবগে?

- (1) মহাৰানী ৰাজেশ্বৰী
- (2) মহাৰানী ইন্দুপ্ৰভা
- (3) মহাৰানী লৌতুনেশ্বৰী
- (4) মহাৰানী মোধুমতী

147. মহাৰাজ বীৰচন্দ্ৰগী থাইদগী অচানবী মহাৰানী অদুগী মমিং কৰি কৌবগে?

- (1) মোধুমতী
- (2) চন্দ্ৰমুখী
- (3) প্ৰভাবতী
- (4) ভানুমতী

148. মণিপুৰগী নিংথৌ দেবেন্দ্ৰ মহাৰাজগী মজাইবেম্মা ৰত্নমঞ্জুৰী ত্ৰিপুৱাগী মহাৰানী ওইথি। মহাকপু কৰি হায়না খঙনখিবগে?

- (1) ধাকা ইবেম্মা
- (2) ধাকা মহাৰানী
- (3) ধাকা মাতাজী
- (4) মণিপুৰ মহাৰানী

149. মণিপুৰগী মহাৰাজ দেবেন্দ্ৰনা ৰাজসিংহাসন্দগী তাছোৱৰুগা মফম কদাইদা চংজফম লৌদুনা লৈখিবগে?

- (1) শিলেট
- (2) চিত্তাগোং
- (3) ধাকা
- (4)

150. ত্ৰিপুৱাদা নুপীশিংনা শিক্ষা শব্দোকপদা অচৌবা থৌদাং লৌথিবী মহাৰানী অদুগী মমিং কৰি কৌই।

- (1) মহাৰানী তুলসীবতী
- (2) মহাৰানী কুৱঙ্গনয়ীনি
- (3) মহাৰানী ৰত্নমঞ্জুৰী
- (4) মহাৰানী ৰাজেশ্বৰী

মখাদা পীৰিবা নীতি-নিয়মশিং (Instructions) অসি য়ান্না চেকশিনা পাউ :

1. মখাদা পীৰিবা ব্ৰাহ্মশিংশি পাউখুম পীদ্রিঙৈগী মমাংদা চেকশিনা পাগনি। মতুংদা টেষ্ট বুকলেটতা য়াওৰিবশিং অদুগী পাউখুম পীগনি।
2. OMR অঙ্গৰ শীটকী অনীশুবা নাকন্দা ব্ৰাহ্ম খুদিংমকী পীৰিবা কলম (Column) মৰিদুগী মনুংদা শুপ্লগী অচুশ্বনি খল্লবা মফম অদুখক্তদা ব্লেক/ব্লু বোল পোইন্ট পেননা ময়েক শেংনা মাৰ্ক (Mark) তৌগদবনি। অতোপ্পা মফম অমদা অনীশুবা মাৰ্ক তৌবা য়াদে।
3. কেন্দ্ৰিদ্দেটশিংনা অঙ্গৰ শীটতু থুপচিনবা, থেকচিনবন চিংবগী মওং অমত্তা তৌবা য়াদে। অঙ্গৰ শীটতা রোল নম্বৰ ইননবগীদমত্তা থমলিবা মফম অদুখক্তদা নশাগী রোল নম্বৰ ইগদবনি। অতোপ্পা মফম অমত্তা ইশিনবা, য়েকশিনবা তৌবা য়াদে।
4. টেষ্ট বুকলেট (কেইসন পেপৰ) অমসুং অঙ্গৰ শীট অদু য়ান্না চেকশিনগদবনি, কৰিগুস্তা মৰম অমত্তদসু (শুপ্লগী টেষ্ট বুকলেট অমদি অঙ্গৰ শীটকী নম্বৰ মান্নরমদবদগী শিন্দোকপা নত্তনা) অনীদু শিন্দোক-শিঞ্জিন তৌবা য়ারোই।
5. কেন্দ্ৰিদ্দেটশিংনা টেষ্ট বুকলেট অমদি অঙ্গৰ শীটকী Code অমসুং নম্বৰ অদু (Attendance Sheet)তা ময়েকশেংনা চুন্না ইগদবনি।
6. OMR পাউখুমচে অদু মেচিনা পাগনি এডমিত কাৰ্দতা পিখিবা ইনফোরমেসন অদুগা খেলবা লৈহল্লোইদবনি। অদুনা ইনফোরমেসন অদু মপুং ফাদনা থমলমলোইদবনি।
7. কেন্দ্ৰিদ্দেটশিংনা পৰিক্ষা হোল/roomদা মশাগী Admit Card নত্তনা কৰিগুস্তা মখলগী লাইৰিক, অনস্বা চে-চাং, পেজৰ, মোবাইল ফোন, ইলেকট্রনিক্স ডিভাইস নচিংবা পোং অমত্তা পুশিনবা য়াদে।
8. মোবাইল ফোনশিং, ই-পাও ফাওদোকুৰা খুংলাইশিং (সুইচ ওফ তৌৰগফাওবা), অতোপ্পা পান্সেশিং পৰিক্ষা হোল/room মনুংদা পুরকপা য়াদে। ব্ৰারোলশিং অসি ইন্দ্রবদি নত্তবা পান্সে শিজিনৈ হায়দুনা পৰিক্ষাদগী তাহোকপা য়াওনা এক্সন লৌখৎকনি।
9. ইনভিজিলেটরনা হংলকপগা কেন্দ্ৰিদ্দেটশিংনা মশা-মশাগী Admit Card পুথোকদবনি।
10. কেন্দ্ৰিদ্দেট অমত্তনা সুপারিনটেণ্ডেন্ট নত্রগা ইনভিজিলেটরগী অয়াবা য়াওদনা মশাগী ফমফম থাদোকপা য়াদে।
11. কেন্দ্ৰিদ্দেটশিংনা মশাগী অঙ্গৰ শীটতু ইনভিজিলেটরদা পীৰমদনা অমদি এটেন্ডেন্স শীটতা অনীৰক হন্না sign তৌৰমদনা পৰিক্ষা হোল/room থাদোকপা য়ারোই। মশাগী অঙ্গৰ শীটতু পীৰল্লবসু এটেন্ডেন্স শীটতা অনীৰক হন্না sign তৌৰমদ্রবা কেন্দ্ৰিদ্দেটশিংদি unfair meansকী case ওইনা লৌগনি।
12. পৰিক্ষা হোল/room মনুংদা ইলেক্ট্রনিক/মেন্যুল কালকুলেটর শীজিলবা য়াদে।
13. কেন্দ্ৰিদ্দেটশিংনা পৰিক্ষা হোল/room মনুংদা পৰিক্ষা থাৰিঙৈদা বোর্ডকী Rules and Regulations ঙ্কা চৎকদবনি। Unfair means নচিংবা থোকহল্লিৎদবা থৌদোকশিং থোকলকপদা বোর্ডকী Rules and Regulationsকী মতুংইন্না ব্ৰাৰেপ লৌগনি।
14. টেষ্ট বুকলেট নত্রগা অঙ্গৰ শীটকী কৰিগুস্তা মফম অমত্তদা শেগায়-তুগায়বনচিংবা তৌবা য়ারোই।
15. পৰিক্ষা হেক লাইবগা কেন্দ্ৰিদ্দেটশিংনা মাগী-মাগী অঙ্গৰ শীটতু পৰিক্ষা হোল/roomদুদা লৈরিবা ইনভিজিলেটরদুদা খুৎশিন্নরল্লগা মশা-মশাগী টেষ্ট বুকলেটতু পুরগা থোকখিগদবনি।

निम्नलिखित निर्देशों को ध्यान से पढ़ें :

1. जिस प्रकार से विभिन्न प्रश्नों के उत्तर दिए जाने हैं उसका वर्णन परीक्षा पुस्तिका में किया गया है, जिसे आप प्रश्नों का उत्तर देने से पहले ध्यान से पढ़ लें।
2. प्रत्येक प्रश्न के लिए दिए गए चार विकल्पों में से सही उत्तर के लिए OMR उत्तर-पत्र के पृष्ठ-2 पर केवल एक वृत्त को ही पूरी तरह काले/नीले बॉलपॉइंट पेन से भरें। एक बार उत्तर अंकित करने के बाद उसे बदला नहीं जा सकता है।
3. परीक्षार्थी सुनिश्चित करें कि इस उत्तर-पत्र को मोड़ा न जाए एवं उस पर कोई अन्य निशान न लगाएँ। परीक्षार्थी अपना अनुक्रमांक उत्तर-पत्र में निर्धारित स्थान के अतिरिक्त अन्यत्र न लिखें।
4. परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर-पत्र का ध्यानपूर्वक प्रयोग करें, क्योंकि किसी भी परिस्थिति में (केवल परीक्षा पुस्तिका एवं उत्तर-पत्र के संकेत या संख्या में भिन्नता की स्थिति को छोड़कर) दूसरी परीक्षा पुस्तिका उपलब्ध नहीं करायी जाएगी।
5. परीक्षा पुस्तिका/उत्तर-पत्र में दिए गए परीक्षा पुस्तिका संकेत व संख्या को परीक्षार्थी सही तरीके से हाजिरी-पत्र में लिखें।
6. OMR उत्तर-पत्र में कोडित जानकारी को एक मशीन पढ़ेगी। इसलिए कोई भी सूचना अधूरी न छोड़ें और यह प्रवेश-पत्र में दी गई सूचना से भिन्न नहीं होनी चाहिए।
7. परीक्षार्थी द्वारा परीक्षा हॉल/कक्ष में प्रवेश-पत्र के सिवाय किसी प्रकार की पाठ्य-सामग्री, मुद्रित या हस्तलिखित, कागज की पर्चियाँ, पेजर, मोबाइल फोन, इलेक्ट्रॉनिक उपकरण या किसी अन्य प्रकार की सामग्री को ले जाने या उपयोग करने की अनुमति नहीं है।
8. मोबाइल फोन, बेतार संचार युक्तियाँ (स्विच ऑफ अवस्था में भी) और अन्य प्रतिबंधित वस्तुएँ परीक्षा हॉल/कक्ष में नहीं लाई जानी चाहिए। इस सूचना का पालन न होने पर इसे परीक्षा में अनुचित साधनों का प्रयोग माना जाएगा और उनके विरुद्ध कार्यवाही की जाएगी, परीक्षा रद्द करने सहित।
9. पूछे जाने पर प्रत्येक परीक्षार्थी, निरीक्षक को अपना प्रवेश-पत्र दिखाएँ।
10. केन्द्र अधीक्षक या निरीक्षक की विशेष अनुमति के बिना कोई परीक्षार्थी अपना स्थान न छोड़ें।
11. कार्यरत निरीक्षक को अपना उत्तर-पत्र दिए बिना एवं हाजिरी-पत्र पर दुबारा हस्ताक्षर किए बिना परीक्षार्थी परीक्षा हॉल/कक्ष नहीं छोड़ेंगे। यदि किसी परीक्षार्थी ने दूसरी बार हाजिरी-पत्र पर हस्ताक्षर नहीं किए, तो यह माना जाएगा कि उसने उत्तर-पत्र नहीं लौटाया है और यह अनुचित साधन का मामला माना जाएगा। परीक्षार्थी अपने बाएँ हाथ के अँगूठे का निशान हाजिरी-पत्र में दिए गए स्थान पर अवश्य लगाएँ।
12. इलेक्ट्रॉनिक/हस्तचालित परिकलक का उपयोग वर्जित है।
13. परीक्षा हॉल/कक्ष में आचरण के लिए परीक्षार्थी बोर्ड के सभी नियमों एवं विनियमों द्वारा नियमित हैं। अनुचित साधनों के सभी मामलों का फैसला बोर्ड के नियमों एवं विनियमों के अनुसार होगा।
14. किसी हालत में परीक्षा पुस्तिका और उत्तर-पत्र का कोई भाग अलग न करें।
15. परीक्षा सम्पन्न होने पर, परीक्षार्थी हॉल/कक्ष छोड़ने से पूर्व उत्तर-पत्र निरीक्षक को अवश्य सौंप दें। परीक्षार्थी अपने साथ इस परीक्षा पुस्तिका को ले जा सकते हैं।

READ THE FOLLOWING INSTRUCTIONS CAREFULLY :

1. The manner in which the different questions are to be answered has been explained in the Test Booklet which you should read carefully before actually answering the questions.
2. Out of the four alternatives for each question, only one circle for the correct answer is to be darkened completely with **Black/Blue Ballpoint Pen** on **Side-2** of the OMR Answer Sheet. The answer once marked is not liable to be changed.
3. The candidates should ensure that the Answer Sheet is not folded. Do not make any stray marks on the Answer Sheet. Do not write your Roll No. anywhere else except in the specified space in the Answer Sheet.
4. Handle the Test Booklet and Answer Sheet with care, as under no circumstances (except for discrepancy in Test Booklet Code or Number and Answer Sheet Code or Number), another set will be provided.
5. The candidates will write the correct Test Booklet Code and Number as given in the Test Booklet/Answer Sheet in the Attendance Sheet.
6. A machine will read the coded information in the OMR Answer Sheet. Hence, no information should be left incomplete and it should not be different from the information given in the Admit Card.
7. Candidates are not allowed to carry any textual material, printed or written, bits of papers, pager, mobile phone, electronic device or any other material except the Admit Card inside the Examination Hall/Room.
8. Mobile phones, wireless communication devices (even in switched off mode) and the other banned items should not be brought in the Examination Halls/Rooms. Failing to comply with this instruction, it will be considered as using unfair means in the examination and action will be taken against them including cancellation of examination.
9. Each candidate must show on demand his/her Admit Card to the Invigilator.
10. No candidate, without special permission of the Centre Superintendent or Invigilator, should leave his/her seat.
11. The candidates should not leave the Examination Hall/Room without handing over their Answer Sheet to the Invigilator on duty and sign the Attendance Sheet twice. Cases where a candidate has not signed the Attendance Sheet second time will be deemed not to have handed over the Answer Sheet and dealt with as an unfair means case. **The candidates are also required to put their left hand THUMB impression in the space provided in the Attendance Sheet.**
12. Use of Electronic/Manual Calculator is prohibited.
13. The candidates are governed by all Rules and Regulations of the Board with regard to their conduct in the Examination Hall/Room. All cases of unfair means will be dealt with as per Rules and Regulations of the Board.
14. No part of the Test Booklet and Answer Sheet shall be detached under any circumstances.
15. **On completion of the test, the candidate must hand over the Answer Sheet to the Invigilator in the Hall/Room. The candidates are allowed to take away this Test Booklet with them.**